

KREŠTĀN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
VYCHADZAJU KAŽDU NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena :

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 „ — „
Na štvrt roka — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia :

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Patronka naša oroduj za nás.

Len to, čo nám patrí!

V hlavnom meste našej vlasti sišli sa 11-ho novembra naši biskupi i autonomiční vyslanci, aby sa radili o právach autonómie (samospráve) katolíckych občanov Uhorska. Z milostivého dovolenia a vyzvania Jeho Veličenstva, kráľa nášho radiť sa mali o tom, aby následkom premenených časov a pomerov i katolíkom udelené boly tie práva, ktoré im dľa zákona patria, a ktoré im dľa zákona patria, a ktoré iné náboženstvá už dávno užívajú.

Iné náboženstvá a cirkve vlasti našej samy volia si duchovných pastierov a cirkevných hodnostárov svojich, bez zamiešania štátu spravujú si fundácie a cirkevné majetky svoje, taktiež pod dozorstvom štátu neodvisle rozhodujú nad školstvom svojim. Nič iné nežiadajú teraz i katolíci, len to, čo im patrí dľa zákona 20 čl. z r. 1848., v ktorom vypovedaná je „rovnosť a vzájomnosť“ všetkých prijatých náboženstiev Uhorska.

Už roku 1848. žiadali si kat. biskupi na diete (sneme) v Prešporku, aby následkom zákonom vypovedanej „rovnosti“ náboženskej i katolíkom udelené boly tie práva, ktoré protestantskí naši spoluobčania už od r. 1791-ho užívajú. No prešporský snem vtedy odstránil oprávnenú žiadosť kat. biskupov, pretože biskupi „on. skorili sa“ vraj so žiadosťou svojou, keď snem blížil sa ku koncu a nemal už vraj času pojednávať záležitosť kat. autonómie. Len nesjednoteným grékom (starovercom) udelil vtedy snem ešte napochytrou autonómiu, katolíkom dať ju, už „nemal času.“

Prišli zmätky r. 1848—49-ho, bojovalo sa proti Nemcom „za svobodu“ a konečne po Világoši prišiel „nemecký poriadok.“ Ešte mnohí žijú medzi nami, ktorí so vzdychnutím spomínajú staré časy nemeckého poriadku, zvláštne keď pozorujú ovocie tej novej svobody. No nechceme teraz rozkladať rozdiel medzi starými a novými časmi. Vžiť musíme sa do tých pomerov a okolností, ktoré nám krajinské zákony nastolily. Vidme teraz, čo sa dialo so záležitosťou kat. autonómie.

Pod nemeckým systémom (poriadkom) katolíci necítili súrnu potrebu autonómie, samo-správy. Vtedy štát slušný ohľad bral na práva katolíkov a nenapadlo mu ani z ďaleka osvobodíť sa od vplyvu cirkve katolíckej. Až po zpäťvedení konštitúcie (sústavy) uhorskej r. 1867. započal štát nedôverovať kat. cirkvi a pracoval na tom, aby pole účinkovania štátu oslobodené bolo od vplyvu cirkve. Následkom tejto vôle „osvobodenia“ i kat. cirkev zase

žiadať si počala svoje právo, autonómiu. Tehdajší štátni mužovia, Deák, minister Eötvös, sami oslovili katolíkov, aby zaviedli si autonómiu, zákonne im patriacu. Takto sišiel sa r. 1869—70-ho kongress (schôdzka) pod nebohým primašom Šmorom, aby radil sa o stanovách, dľa ktorých i katolíci užívať by mali práva svojej autonómie.

Stanovy autonómie boly vypracované, vyhotovené a r. 1871-ho predstreté boly vláde cieľom kráľovského potvrdenia. Od tohoto času, za 25 rokov ležaly tieto stanovy nepotvrdené. Hovorilo sa, že ani vláda, ani biskupi nežiadali si vraj potvrdenie týchže. Možno, že ani jedna z týchto dvoch strán nechcela do neistého a meniaceho sa vplyvu vbehnúť. Vláda nechcela z ruky vypustiť veľkú moc, riadením katolíckych majetkov jej poistenú. Biskupi zase obávali sa nebezpečného pre cirkev vplyvu so strany svetských katolíkov. Veď vtedy rozkvitáť počal krásny kvietok uhorského liberalismu, ktorý — ako teraz vidíme — veľmi horké ovocie priniesol pre cirkev a náboženstvo. Mnohí svetskí katolíci úľubu nachádzali v tom, na oko krásnom, ale vpravde jedovatom kvietku liberalismu. To vediac biskupi, nenaliehali na potvrdenie stanov autonómie, r. 1871. vypracovaných.

Minulo 25 rokov. Za ten čas mnoho, veľmi mnoho horkého ovocia dozrelo na kvietku liberalismu. Z kvietka zostal strom, nosiaci jedovaté ovocie. Ovocie r. 1894-ho na vrchu stromu dozrelo, na zem padlo a tri jadierka vypadly z neho von, civilne manželstvo, civilné matriky a — najväčšie jadierko — svoboda beznáboženstva.

Katolíci, teraz už i svetskí, nalakali sa nebezpečného stromu. Čo nemalo chlebiť od štátu, uchodilo od nevďačného stromu liberalismu. Menovite nábožný ľud bočil už z ďaleka od toho škodlivého stromu, počal sa hýbať a chystať, že pri voľbách obláme konáre jedovateho stromu. To naplašilo liberálnych zahradníkov, jedovatý strom pilno polievajúcich. Aby sa rozhorčení katolíci zase utišili, sľubili im autonómiu. Neplačte deti, dáme vám orieškov. Aby len oriešky neboly — deravé, červivé. Vedia to i deti, že „zlý strom nenesie dobrého ovocia.“

Sľúbený oriešok teraz 11-ho novembra prišiel na stôl v Pešťbudíne. Sišli sa biskupi, taktiež i cirkevní i svetskí zástupci dekanských okresov a dieces, aby dľa milostivého nariadenia Jeho Veličenstva, „následkom premenených pomerov“ na pretras vzali od 25 rokov odpo-

čívajúce stanovy kat. autonómie. — Terajší kongress teda premeniť má jednotlivé odseky starých stanov. Učiniť to má dľa návodu samého kráľa, ktorý naložil, aby pritom prepracovaní stanov „*prísny zreteľ obraciac sa na patronátské a dozorné právo*“ kráľa, taktiež i „*na sriadenie*“ cirkve. Teda sám kráľ naložil, aby pri tejto novej práci autonómie ohľad bral sa menovite na dvojce: na dávne práva kráľa, a na Božské sriadenie cirkve. Sám kráľ uznáva, že pre cirkev „*premenily sa pomery*“, lebo cirkev nemá pri boku taký štát, ako kedysi, keď štát nebol beznáboženským.

Jeho Veličenstvo ani slovičkom nespomína inšie, iba práva svoje a práva cirkve. Preto hovorí, aby kongress na zreteli mal „*práva mne* (kráľovi) *patriace*“, a nie práva asnaď ministrom patriace. Ministrom môže byť i žid, nuž aspoň čudne by bolo, vyprávať o právach takého ministra voči katolíkom.

Áno, katolíci uznajú i dozorstvo štátu voči cirkve svojej, ale len také, akému podrobené sú i druhé náboženstvá voči štátu. Kráľ hovorí o právach „*mne*“ (kráľovi) patriacich. Pod týmto „*mne*“ nerozumejú sa ministri, lebo čo je kraľové, to nenie ministrové, ani štátu, taktiež čo je katolíkov, to tiež nenie ministrové ani štátu.

Najväčšia ťažkosť do života uvedenia kat. autonómie pozostáva teda v spomenutých dvoch ohľadoch: totižto ako usporiadať sa má autonómia ohľadom najvyššieho patróna kráľa s jednej strany, a zase ohľadom práv biskupských s druhej strany.

No ohľadom biskupov vec je ľahšia, lebo svetskí členovia autonómie dobre vedia, že do úradu biskupsko-cirkevného nemajú právo miešať sa. Do viery, sviatosti, cirkevnej správy svetský človek nemá sa čo miešať, lebo tieto veci Kristus, zakladateľ cirkve len apoštolom a ich nástupcom udelil. Správa školstva a majetkov, základín a vplyv na voľby cirkevných hodnostárov, tu už spoluúčinkovať môže i svetský človek. Lebo dobre musíme vedieť, že inšie je farára, biskupa voliť, a inšie je týmto cirkevnú moc a správu udeliť. Moc cirkevnú len správa cirkve a jej hlava pápež môže udeliť tým, ktorí sú skrze svetských vyvolení a potrebným požiadavkam zodpovedajú. Preto kat. autonómia ohľad musí brať i na pápeža, jakožto viditeľnú hlavu cirkve. Preto teraz i naši biskupi mienku pápeža pýtajú ohľadom autonómie.

Inšie náboženstvá nemajú pápeža, nemajú hierarchickej (biskupskej) ústrojosti, preto i autonómia katolícka nemôže byť vo všetkom taká, akou vládnu iné nekatolícke cirkve. Auto-

nomia katolícka teda ohľad musí mať predovšetkým na prameň cirkevnej, duchovnej moci, na pápeža a biskupov, čo iné cirkve nemusia činiť.

No ohľadom pápeža a biskupov ľahko sa je dorozumeť. I pápež i biskupi úprimne si žiadajú svobodu práv cirkve a radovať sa budú, keď svetskí účasť brať budú vo svetských záležitostiach cirkve, lebo dobre vedia, že svetskí viac budú brániť práva cirkve, keď vplyv a právo budú mať i oni vo svetských záležitostiach prehovoríť.

Pápeža a biskupov nemáme sa teda čo obávať. Len ohľadom kráľovských patronálnych práv ťažkosti budú, s sice preto, ponač vláda pod príhodným kepienkom kráľovských práv svoje vlastné záujmy skrýva.

Nech hovorí kto chce, čo chce, toľko je isté, že naša liberálna vláda len z musenosti vypráva o autonómii katolíkov, aby svet nehovoril, že ona katolíkom inšiou mierou merá, než iným cirkvám, ale uprimno radovať sa bude ona, keď z kat. autonómie zostane deravý oriešok. Vláda ztratila by mnoho vplyvu, keby biskupov, kanonikov nie ona kandidovala a nemala by čím odmieňať svojich verných, čo teraz pri správe kat. majetkov nenie nemožné.

Nuž, lenže my nie od ministrov čakáme našu autonómiu, lež len od Jeho Veličenstva kráľa. Vláda dať nám musí, čo nám zákonne patrí, a milostivý kráľ udelí nám, čo mu jeho dobré srdce bude kázať.

G.

POLITICKÉ CHÝRY.

Delegácie, tojest výbori uhorského a rakúskeho snemu teraz budú vydržiavať zasadnutia vo Viedni. Obe delegácie 17-ho novembra boly v cisárskom-kráľovskom dvore, kde cisár a kráľ reč držal, z ktorej vysvitlí, že pokoj je zaistený. Rozpočet spoločných záležitostí len asi o pol miliona zlatých je vyšší, ako tentoročný: sedem millionov je potrebné na nové zbrane vojska a na nové lodi.

Bánfická politika proti Rakúsku sa nepodarila: Bánffy ministerský predseda a jeho tovaryšia sa veľmi rozhoršili, že rakúsky finančný minister sa chválil, že uhorská vláda mnoho popustila v obchodných záležitostiach dľa žiadosti rakúskeho ministerstva. Toto uverejnenie Bánffyho a jeho tovaryšov veľmi mrzelo, a preto v no inách, a potom aj v dopisoch napadli rakúsku vládu, ba uhorský minister-predseda išiel do Viedne zažalovať ju u kráľa, tak že mnohí mysleli, že Badeni a celé rakúske ministerstvo musí zažakovať a že Bánffy zvíťazí. To sa ale ináč stať: Badeni v rakúskom krajinskom (ryšskom) sneme hodne vyhlásil, že ešte cisár a kráľ má dôveru k nemu a že on nezažakuje, a'e bude riadiť záležitosti vládne ako

doposavád. Barón Bánffy medzitým prišiel domov z Viedne, a odtedy už nepočúť a nečítať nič v jeho novinách o jeho víťazstve: jeho hlava teda nebola tak silná a pevná, ako Badeniho. Z tohoto ale bude viac, lebo kráľ prinde na dva-tri dni do Budapešti, pri ktorej príležitosti aj tieto veci sa budú riadiť, ponevác logične a skutočne b. Bánffy by mal zažakovať, ponevác Badeni rakúsky ministerský predseda zvíťazil.

Aký je náš snem? Gabriel Ugron, bývalý krajinský vyslanec a znamenitý rečník vyslovil sa pred dopisovateľom novin „Dziennik Polski“ o terajšom sneme uhorskom takto: „Sedliaka a robotníka zakupujú pivom a pálenkou, inteligenciu a mládež peniazmi a protekciou. Náš snem pozostáva z holo-brádkov, mamelukov, panákov a panáčkov, ktorí zväčša nevedia pravopisne *pisat a správne hovorit po ma-darsky*, vyvolených do snemu *za židovsko-vládne peniaze*, lebo vláda a kassa židov sú v stálom styku so sebou a v blízkom pokrvenstve. My dávame židom práva nebývajúcej samovôle, ba za ich peniaze vláda volí potrebný počet „*hlúpo-nemých*“ mamelukov, bá-biky, otvárajúce huby svoje na potiahnutie šnórky, ktorej koniec drží židovský „Pester Lloyd“ (noviny), alebo polouhradny „Nemzet“ (tiež noviny). — Zle je u nás, všetko jačí, farchy a bieda sú neznesiteľné, všetko skončí sa záhubou nevyhnutnou. — Na naše nešťastie „generál“ (starý Tisza) ešte žije...“ Takto hľa píšu o našich liberáloch i v cudzozemských novinách. Teda nielen ľudová strana „papuluje“ vždy o tých „zkusených politikoch“ liberálnej strany. Teraz vidíme, že sú medzi tými liberálnymi mudrcmi i takí, ktorí ani správne písať a hovoriť nevedia a sťa bábičky na komedii otvárajú huby svoje — na potiahnutie šnórky.

Katolícky autonomický kongress.

Dňa 11. novembra b. r. započal sa druhý katolícky autonomický kongress. Prvý bol, ako známo, pred 37 rokmi.

Po slávnostných službách Božích v universitnom chráme, hlavní kňazi a kongressní vyslanci shromaždili sa v Muzeume, kde v dvorane snemovne magnátov kardinál, knieža-primas a ostrihomský arcibiskup Klaudius Vaszary zahájil katolícky autonomický kongress.

Prítomní boli: kardinál a veľko-varadínský biskup dr. Schlauch, arcibiskupi Samassa a Császka, a biskupi br. Hornig, Desewffy, Steiner, Bende, Rimély, Szmrecsányi, Bubics, gr. Majláth a Hettey. V radoch svetských členov kongressu boli: gr. Ferdinand Zichy, gr. Julius Szapáry, gróf Mikuláš Moric Eszterházy, gr. Ondrej Csekonics, gr. Albert Apponyi, minister b. Samuel Jósika, Štefan Rakovszky, hlavný mešťanosta budapeštianský Márkus, A. Mócsy, gróf Aladár Zichy, Gabriel Ugron, Marsovszky a mnohí iní.

Zasadnutie započalo sa o 11. hodine pred poludním, keď kardinál knieža-primas odený

v kardinálskom červenom rúchu vstúpil na predsednícke miesto, koho shromaždenie s postáňím z miest pozdravilo.

Potom povstal kardinál-primas Vaszary a v šeobecnej tichosti nasledujúcou rečou zahájil kongress.

Reč kardinála-primasa Kl. Vaszaryho.

Vysokoctené Katolícke Shromaždenie!

Predovšetkým vzdávam s výrazom nehaničenej mojej poddanskej vernosti najvrúnejšiu vďaku Jeho Veličenstvu, nášmu Pánovi a apoštolskému kráľovi za to Jeho najmilostivejšie nariadenie, že Katolícky Kongress nie len svoláť, ale aj smer jeho činnosti vyznačiť ráčil v akte, datovanom z roku 1895. dňa 29. novembra, tak ako nasleduje:

„Nech sa pošle tomuto novému kongressu nazad projekt kongressu r. 1870/71 vydržianého tým cieľom, aby ho vzhľadom na premenené pomery, jako aj vzhľadom na moje patronátske a dozorné práva a vzhľadom na sriadenie cirkve rimsko-katolíckej prezrel, na ňom potrebné premeny porobil a mi ho ku potvrdeniu na novo predostrel.“

Tieto kráľovské slová osvetľujú onú cestu, po ktorej máme kráčať, určujú hranicu, cez ktorú nesmieme prestúpiť.

Veľactený Kongress!

Oprávnenosť a potrebu uskutočnenia katolíckej samosprávy (autonomie) hľadujú najviacerí v rovnoprávnosti a pomere katolíckeho náboženstva s ostatnými prijatými konfessiami, ktorú rovnoprávnosť a ktorý pomer vypovedal XX. z. č. z roku 1848. Dľa týchto, prirodzeným následkom tejto rovnoprávnosti je, aby aj katolícka cirkev požívala neodvislosť a slobodu v tej miere, v akej ju ostatnie, v našej vlasti zákonom prijaté konfessie požívajú.

Niektorí sa aj na novší zákon odvolávajú, totižto na XLIII. z. č. z roku 1895. § 9. bod 2., ktorý zneje nasledovne:

„Potvrdením sriaďujúcich pravidiel povstala konfessia . . . v smysle jej autonómneho práva sama spravuje svoje náboženské a cirkevné záležitosti a sama môže spravovať menovite cirkevné, a učiteľské, vychovateľské a k dobročinným cieľom určené základiny; na zaokrytie cirkevných potrieb môže zbierať majetok a tým cieľom môže použiť prispievanie svojich veriacich.“

Uznávam, žeby sme dľa udaných bodov aj my môhli sriaďiť našu autonomiu, ako to urobily zákonom prijaté a zákonom v budúcnosti uznať sa majúce konfessie, keby naša

správa bola s ich správou rovnaká, keby sme aj my s Jeho Veličenstvom, naším Pánom a apoštolským kráľom len ako vlastenci a krajinský občania stáli v pomere, ako ostatnie konfessie.

My ale musíme aj s inými faktormi rátať; hlavne ale s tým, načo už aj Jeho kráľovská Jasnosť poukázala; musíme tedy do ohľadu brať:

1. Nezmeniteľné sriadenie katolíckej cirkve a ten neskláateľný pomer, ktorý nás k hlave cirkve, k nášmu Svätému Otcovi viaže (všeobecné schvalovanie);

2. Musíme do ohľadu brať, že hlava štátu je nie len naším kráľom, ale zároveň aj naším najvyšším patrónom. Nesmieme tedy so zreteľ spúšťať toto najvyššie patronálne (podacé) právo, ako aj toto právo určujúce zákony a na nich spočívajúce civilno-právne ustanovizne (Schválenie.)

Vysokocstený kongress!

Nedá sa popierať, že katolícka cirkev má svoju ústavu, ktorú Božský jej zakladateľ vyhotovil a ju na ten mocný základ postavil, ktorý spočíva na skale sv. Petra. Fundamentum aliud nemo potest ponere praeter id, quod positum est.

Tento nepodvrateľný fakt nesmieme púšťať s očí, ako východište pri sriadzovaní katolíckej autonómie.

V smysle tejže ústavy celé plenum (všetká moci) — tedy potestas ordinis et jurisdictionis, — riadová a súdna moc pripadla cirkevnému riadu. Cirkevný riad sa tejto moci sriecť alebo ju s druhým podeliť nemôže. Zia-dať tedy to, aby v prevádzaní spomínanej cirkevnej moci účasť brali, či už v takej, alebo menšej miere, ako to pri ostatných konfessiách badáme, aj svetskí, neznačilo by len nepochopenie cirkevnej ústavy Božského pôvodu, ale aj jej úplné vyvrátenie.

Ani zďaleka nemôže byť tedy úlohou katolíckej autonómie sriadenie alebo zmena cirkevnej ústavy, poťažne obmedzenie alebo naštrbenie riadovej a súdnej moci cirkevnej hierarchie (kňazstva).

Cieľom a úlohou cirkevnej samosprávy môže byť jedine to, aby, berúc do ohľadu práva spomínaných faktorov, starala sa o zo-vňajšie záležitosti cirkevné, o majetok, ústavy, výchovu, výučbu, aby tieto, ako prostriedky nábožnosti sriadila a tento riad ku ústave bez narušenia tejže pripojila a tým napomáhala zveľadenie katolíckeho povedomia, vzrast zá-ujmu o katolícké záležitosti a blahodárnu čin-nosť cirkevných a svetských mu-

žov zároveň, jedným slovom, aby tá podpora, ktorej sa katolíckemu náboženstvu zo strany štátu dostávalo, mocný jej koreň nachádzala v zástupoch katolíctva. (Schválenie).

Že sa riad cirkve katolíckej autonomiou narušiť nesmie, na to už b. Eötvös kládol dôraz, keď sa v liste, na môjho blahej pamäti predchodcu r. 1867. upravenom nasledovne vyslovil: „Dľa našich náboženských zásad svetskí nemôžu uplyvať na čisto cirkevné zá-ležitosti a naši katolíci bez všetkej pochyb-nosti nežiadajú, ani nemôžu žiadať, aby otá-zky dogmát a otázky cirkevnej disciplíny práve tak môhli riešiť, ako to robia ostatnie kresťanské konfessie.“

Fraňo Deák zase v VI. zasadnutí pred-porady povedal toto: „Bôh ma uchovaj, aby som ja dakedy prispieval ku vyvráteniu cir-kevnej správy.“ (Schválenie.)

Katolícka autonómia tedy nemôže byť synodou, ktorá by nad vierozákonmi alebo v cirkevných veciach súdiť môhla, nemôže byť parlamentom, alebo takým telesom, ktoré by katolícku cirkev zastupovala, lebo toto sa po-necháva: „soli Episcoporum ordinis“ (jedine sboru biskupov).

Ale nie len cirkevná ústava nám dáva prísne úpravy pri tvorení autonómie, — ale oboru jej činnosti hranice stavi aj to najvyššie kráľovské patronálne (podacé) právo, ktoré uhorskému kráľovi, nosiacemu na hlave od pápeža obdržanú svätú korunu celý cirkevno-právny obor poskytuje, ktoré Jeho pomazanú osobu rôznymi cirkevného rázu nadprávami obkľučuje a ktoré je takrečeno jedon z najhla-vnejších článkov špeciálneho cirkevného práva uhorského.

Toto najvyššie patronálne právo je v smysle našich krajinských zákonov, menovite v smysle LX. z. č. r z roku 1715. a XXIII. z. č. z roku 1791. uhorskému kráľovi pone-čané, jeho osobné, neodcudziteľné a bez jeho vedomia na druhého preniesť sa nedajúce právo, ktoré dľa aktu kráľa Matúša II., r. 1616. dňa 29-ho apríla na Baňskú Bystricu upraveného, ani palatin, tento plnomocný námestník krá-lovsky prevádzať nemôhol.

Ak je tomu tak, o čom myslím ani je-don člen kongressu nepochybuje, od najvyš-šieho rozhodnutia Jeho Veličenstva závisí, aby prevádzal alebo prevádzať dal toto svoje naj-vyššie patronálne právo vzhľadom na zme-nené pomery a krajinské naše zákony, ako aj vzhľadom na naše civilné právo tým spôso-bom a v tých rozmeroch, ako to dľa práva a spravodnosti, dľa zákonov a uznania za najlepšie drží, a od neho závisí aj určenie

toho, že komu a jaký obor činnosti popustí z toho práva, ktoré sa v medziach platných zákonov Jeho najvyššej osobe ponecháva. (Schválenie).

Ako pochopuje naše verejné právo prevádzanie najvyššieho patronálneho práva, to má pre nás hlboký význam, lebo vzhľadom na to bude našou úlohou vyznačiť te mezitka, skrze ktoré, tie spôsoby, dľa ktorých a tie hranice, medzi ktorými si želáme a prajeme, aby Jeho Veličenstvo svoje najvyššie patronálne právo prevádzať dal; úspešné riešenie týchto veľavýznamných otázok bude našim najťažším úkolom.

Je pravda! Bola by sa nám obľahčila práca, keby sa boly v riade, na kongresse z 1870—71 vypracovanom, k potvrdeniu predostretom a teraz premenám k vôli nazad poslanom vyznačily tie body, ktoré maly byť predmetom pojednávania na tomto kongressi; keby sa boly vyznačily tie čiastky, ktoré sú z ohľadu na najvyššie patronálne právo, týkajúce Jeho Veličenstva a z ohľadu na štátno-dozorné právo urážlivé a ktoré zapričiňujú obavu; keby sa boly vyznačily tie body, ktoré sa majú podrobiť premene, alebo ktoré sa majú vynechať. (Pravda je! Tak je!)

Lenže, keby sa bol Jeho Veličenstvo o týchto bodoch vopred a určite vyslovil, tak by sme sa radiť nemôhli (Tak je!), ba ani pojednávať by sme nesmeli, lebo sme nie povolani a nemáme to právo rozhodnutie nášho Pana a Kráľa posúdiť (Pravda je!) a len s poddanským uspokojením môžeme prijať to milostivé rozhodnutie Jeho Veličenstva, že túžby a prosby naše, vyplývajúce z nášho najlepšieho presvedčenia predbežným Svojim rozhodnutím neobmedzuje a len vo všeobecnosti určí ten smer, vzhľadom na ktorý, myslím, najde mudrosť kongressu pravú cestu a spôsob, ktorým našej ťažkej úlohe zadosť urobíme.

Konečne: Kráľovský akt spomína aj dozoré právo.

Ponevač sa obor činnosti našej autonómie výlučne na cirkevné záležitosti obmedzuje, neskryva v sebe nič nebezpečného pre ústavu našej vlasti a pre jej spoločnosť, ba skorej bude novším a mocnejším základom štátnej našej existencie, ktorá cez deväť búrných stolietí v katolíctve našla najlepšiu obranu a podporu a najde ju aj pozatým (Hlučné „Nech žije!“). Lebo my si dozorné právo štátu ctíme a vyznávame s Pavlom Sennyeyem, „že právny obor cirkevnej a štátnej suverenity určuje obor našej činnosti, v ktorom musíme bezpodmienečne zostať.“

Velactený Kongress! Keď som v krátkosti, na koľko to úzky rámec zahajujúcej reči dovoľuje, udal hlavné zásady krátovského aktu, s opravdovou úctou, vernou láskou a s tou prosbou vítam tak jednotlivých údov Kongressu, ako aj všetkých spolu, aby sme sa v láske splynúc, prípadné rôzne mienky s trpezlivosťou počúvajúc, slávu našu nie v premožení druhého, ale vo víťazstve svätej veci hladajúc, vzájomnou uprimnosťou a vážnym predsavzatím spojili ku dosaženiu spoločného cieľa (Čulé schválenie a hlučné „Nech žije!“)

Nech hojne požehná Boh našu ťažkú prácu, v ktorého svätom mene tento Kongress otváram. (Neustávajúce, všeobecné výkriky: Nech žije! Nech žije!)

Zvolenie zápisníkov a odboru.

Keď sa všeobecné éljenovanie utišilo, kardinál-primas požiadal za zápisníkov z kňazoch Otokára Prohásku, ponevač tento nebol prítomný, Jána Dúdeka, zo svetských gr. Aladára Zichyho a Imricha Satinovicša.

Potom vyvolili verifikačný odbor, ktorý má prezef a potvrdiť mandáty vyslancov. Tento odbor pozostáva z dvoch kňazov a zo 4 svetských; zvolení boli: kardinál Schlauch, Ludvik Rajner ostrihomský kanoník; zo svetských gr. Ivan Bathányi, Anton Günther, August Lubrich a Julius Sággy.

Tento odbor vyvolil za svojho predsedu kardinála Schlaucha, za zápisníka Antona Günthera, ktorému vyslanci oddali svoje mandáty a s tým sa prvé zasadnutie skončilo.

Zasadnutie odboru.

Dňa 12. novembra verifikačný odbor pod predsedníctvom kardinála Schlaucha prezrel oddané mandáty vyslancov, ktorých jesto 149.

Odbor v poriadku najšol 3 mandáty kapitulné, 3 mandáty mnišské, 3 mandáty patronátské, potom 28 mandátov kňazských a 109 svetských; 2 mandáty budú predostrené kongressu, a druhé dva sú zničené, tak že vo veršecskom a moháčskom okrese nová voľba bude.

Zasadnutie kongressu dňa 13. novembra.

V sobotu, 13. novembra predpoludním o 11. hodine kardinál-primas Vaszary utvoril zasadnutie; potom góf Aladár Zichy prečítal protokoll predešlého zasadnutia, ktorý hneď potvrdili, ako aj protokoll odboru o mandátoch vyslancov.

Potom vyvolili svetského podpredsedu a notárov.

Za podpredsedu jednohlasne s 140 hlasmi vyvolený bol gróf Julius Szapáry.

Za zápisníkov vyvolení boli: Z kňazov dr. *Giesswein* rábsky kanoník, zo svetských dr. *Anton Günther* a dr. *Anton Ziška*.

Potom bolo hlasovanie výboru cieľom študovania autonomických záležitostí. Oddali 141 hlasov a vyvolení boli nasledujúci členovia kongressu: z kňazov barón *Karol Hornig* vesprímsky biskup, dr. *Filip Steiner* belohradský biskup, *Ján Ivankovics* rožnavský biskup, *Ludvik Rajner* ostrihomský kanoník, *Edmund Vajda* zircský opát, *Ján Molnár* papežský prelát, *Jozef Samassa* jágerský arcibiskup, dr. *Lolion Karsch* farár a *Juraj Répássy* professor.

Zo svetských: gróf *Ferdinand Zichy*, gr. *Julius Szapáry*, gróf *Ondrej Csekonics*, gr. *Albert Apponyi*, *Anton Günther*, *Julius Hoványi*, *Ondrej Marsouszky*, *Anton Mócsy*, *Štefan Rakouszky*, *Julius Sággy*, *Gabriel Udron*, gr. *Alexander Károlyi*, gr. *Fridrich Wenckheim*, *Julius Pásztélyi*, *Julius Györffy*, *Achac Timon* a *Jozef Hortoványi*.

Za zastupných členov vyvolilo sa z kňazov: *Desider Bita*, *Julius Várossy*; zo svetských *Gejza Borsodi*, *Jozef Petrovác*, *Alexius Bakonyi* a *Jozef Kubina*.

Gr. *Ferdinand Zichy* potom oznámil, že ponač ho na dvoch miest do kongressu vyvolili, on budúci mandát podrží, preto v Pápe nová voľba bude.

Dočím výbor 27 členový na študovanie autonomických náležitostí svoju prácu konať bude, kongress nebude zasadnutie podržiavať, v ktorom čase vo Veršecu, v Oravice a v Pápe nová voľba bude.

S tým sa zasadnutie skončilo.

BESEDNICA

Rozpomienka na drahomilovanú sestru zosnulú v Pánu.

*Odpadly už lista so stromoch zelené
na znak toho, že už príroda sa bere
do spánku svojého, že by odpočila,
a nás spolu na ten tiež upozornila.*

*Odpadol tiež listok života zbavený
zo stromu Kristovho do tej čiernej zemy,
ktorý listok je ver' drahá sestra moja
by sa vzdialila do stáleho pokoja.*

*Či mám plakať, kviliť sestro má premilá,
za Tebou, že si nás všetkých upustila?!
v kruhu tvojom ktorí sme sa tak citili,
že život náš s Tebou bol nám vždycky milý.*

*Či mám smútiť, kviliť a slzy vylievat,
a s týmiže hrob tvój prehojne polievat?!
urobím to predsa, že by ľahšie bolo
srdcu môjmu, ktoré je dojaté horko.*

*Lež čo-že ja to chcem ronit slzy vrelé
za tou-že, ktorá ma milovala vrelé?!
slziť ja prestanem, bo viem že sestra má
vo stánkoch nebeských už svojho Boha má.*

*Trpela si mnoho ale odhodlane
križe od dobrého Boha Ti poslané,
bo si to vedela, že trpeť musíme,
keď prebývať chceme v nebeskej krajine.*

*Ale i tvým križom prestal tedy koniec,
ktorých množstvo spatril nebeský ten otec,
a preto Ťa od nich vysvobodil z cela
a dal Ti prestúpiť do večného sveta.*

*Vo sviatok preslávný si šla do večnosti,
tak Ti to Boh doprial z nebeskej vysosti,
že bys' na prímluvu Všetich premilých Svätých
tým istejšie došla do krajoch nebeských.*

*A keď Ti hodina ostatná odbila
s úsmevom v ústrety smrti tvej si išla,
ktorejžto posolstvo si vďačne prijala,
a radostne slziac dušu si vydala.*

*Život tvój nie dlhý, ale bol len krátky,
ale hodný jednej, pravdivej krestanky,
preto Ťa prijala Maria patróna
— ktorú si Ty ctíla, — do svojého lóna.*

Brat Tono H.

Č u d á k.

— Beseda. —

Keď náš ľud chce niečo takého vyjadriť, čo sa mu nelúbi, nerozmyšľa mnoho, lež chytré povie na toho, kto spáchal: ty čudo morse, alebo ty čudák; a s týmto už všetko vyjadril. Sám som si nemyslel, že tak veľavýznamné slovo je toto. Keď idem jeden raz po ulici Čankáša, vidím istého mladého šuhaja, ktorý sem-tam chodí, obziera ulicu, kuká do jednotlivých domov, akoby kohosi hľadal. Bôž to cudzinec, ktorý len teraz prišiel sem. Nerozprával som sa s ním; cudzí som bol aj ja, a ponač on ma nepozdravil, ja som mu neodpovedal; a tak sme zostali neznámymi.

Netrvalo to dlho a sme sa oznali. On bol píсар z Medvedzieho, ktorý prišiel pomáhať Čankášskému notárovi. Dost múdрым sa zdal; rozvažito vyprával, ale hneď pri prvom rozhovore, bolo poznat' na ňom jakúsi prepiatosť. Tak sa mi zdať, jakoby všetky znaky

novomódneho šviháka boly na ňom. Vymastený, vyčíňovaný tak až mu skoro oči zakrývaly viasy; klobúk na bok zahodený, jakoby z krčmy prišiel; rukavičky v jednej ruke, v druhej ale hrubú, kratkú palicu; na očiach však okuliare také, jako voľaký veľkomes'ský lekár. Šaty jeho boly pekne šité; dobre mu stály, ale aj tu bolo poznať, že málo vzdelanosti nazbieral po svete, lebo neprestajno sa oprášoval. Tvár mužská; fahy dosť milé; líca troška zapadnuté. Nos útlý, čelo vysoké, ustá malé nad ktorými sa však ešte žiadne fúzky neukazovaly. Bol dosť rapavý.

Mne sa nezdal zo začiatku odporným; neskôr ale keď som ho poznal, celkom sa mi znusil. Na to presvečenie som prišiel, že je to opravdivý švihák, ktorý nevie inšie, len sa rozhadzovať a mámit ľudí.

Prvou povinnosťou jeho bolo obznať sa so súsednými dievčencami. Ešte ani jeden týždeň nebol v Čankáši, už si spravil známosť; do Pinkovských vždycky chodil. Taký bol, ako dotieravá mucha; nikde nemal pokoja len tu. Lojzka Pinkovská sa ho síce bála, ale ponač ho nechcela odpodiť, len trpela tie časté návštevy. Keď bolo už toho mnoho, jeden raz mu povie:

— Ale prosím vás pane Menkoš! nerobte mi trápne dne s vašimi návštevami, a nechodte ku mne.

— Prečo slečno — odvetil nato Menkoš — či som vám čo zlého urobil?

— Nie; ale matka moja tá to nerada má; ona sa veľmi hnevá nato. Ja vám to viac nemôžem dovoliť.

— Ach čo vás potom slečinko! Nechajte staré baby, nech rozpravajú; však som sa ja nikoho nepýtal, komu kto, keď bol mladým dvoril.

— Ale ja vás nerada vidím; prosím vás nechodte viac ku mne. Nechcem mať nepríjemnosti.

— Aké nepríjemnosti Lojzka! Ja za to nemôžem, že vás rád mám; a preto sa ani odpúdiť nedám. Ja vás slečinko, každý deň navštívim; nepôjdem ani keď ma vyženete!

— To vám neurobím; ale moja matka vás chytro môže vyhnať.

— Ja sa ale nedám. Ja vás ľúbim. Láska je slepá; tá sa vyhnať nedá.

— Však uvidíte. Ja vám nestojím za to, že od mojej matky neobčiahnete voľaké grobianstvo; ona je veľmi smelá, môže vás aj vyhodit.

— Ja ale sa nedám, jako som povedal. Čo ma hneď obidve budete vyhadzovať, nepojdem. Vy však to neurobíte slečinko Lojzka! Pravda nie? lebo ma ľubíte.

— Ja vás? Pane Menkoš mnoho si dovoľujete; ja nikoho neľubím.

S týmto utíchlo dievča. On pri nej stál, a všeličo jej šepkal do uší. Nato pozorovala Lojzka, a tak sa zazdávalo, jakoby všetkému privolila; aspoň to stisknutie ruky Menkošovej to znamenalo.

Odešiel. Matka bola nahnevaná, keď zas prišiel na druhý deň. Preč išla z izby. Lojzka ho vďačne prijala. Láskavo sa zhovárali; všeliaké plány kuli. Neskôr bol neodbitným. Keď ho videla matka, smelo vystúpila proti nemu. Nedal sa vyhnať. Vyhodili ho. Ani nato nedbal; pod oknom stál dotiaľ, dokiaľ ho zas nepustili. Ľudia sa čudovali nad touto udalosťou, a dohovárali Pinkovskej. Tá si stažovala tiež; ale ponač bola vdovou, nemohla sa ho striasť, tak nechala vec. Jej dcéruška hlúpa celkom sa zbláznila za Menkošom.

Už bolo toho až pri mnoho. Celý Čankáš rozprával o tom. Menkoš si z toho nič nerobil; on pri-

šiel aj štyri razy do dňa, vždy s veľkou fajkou. Lojzka obalamútil tak, že tá mu všetko slubovala; už si aj vymenili prstienky. On vravil, že toto bude jeho jediná.

Zlé jazyky nezostaly ticho. Také nápadné to bolo, že každý obviňoval Pinkovskej dcéru. Matka plakala, ale si nemôhla pomôcť. Jako idem cez ulicu pristavia ma niektoré ženičky a rozprávajú mi o tom. Zamrzelo ma to; lebo Pinkovskovci poriadni ľudia boli. Keď sa rozprávam so starou Pinkovskou, tá mi povie:

— Takého dotieravého človeka, prosím vás, som nikdy nevidela; to je opravdivý čudák.

— Čudo morské — odvetila na to jedna súseďka. — Nemá žiadnej hanby. Veď som aj ja bola mladá, ale takéto niečo si dať so sebou robiť! To bych predsa nedovolila!

— Čo ja môžem za to — riekla Pinkovská — keď sa ho nemôžem sprostif.

— Vyparte mu oči; vyžente ho s metlou — povedala s mužilým hlasom tá súseďka.

— Veď sme ho už aj vyhodily — odvetila zas Pinkovská — ale nemôžeme s ním nič vykonať. Takého čudáka som ešte nevidela.

— Tak je; čudáčisko! Však bych mu ja ukázala — riekla zas tá.

— To je predsa čudák, rieknuť som nahnevaro — keď niečo takéto urobí.

— Čudák z prvej klasy — riekla zas Pinkovská skoro plačúc.

— Len sa ho voľako sprostite — odvetil som nato a ďalej som kráčať.

O dva týždne Pinkovskej dcéra zanechala Čankáš mestečko, a bolo koniec všetkému. Menkoš sa skoro zbláznil; chodil, ako šašo. Každú chvíľu bol u jej matky. Keď sa dozvedel, kde išla Lojzka aj tri razy do týždňa išiel za ňou. Tak rozprával, že ju nikdy neopustí a nezabudne; ona musí byť jeho.

Netrvalo to dlho a chystal sa na zkúšku za notára. Prišiel do väčšieho mesta a dobre zložil zkúšku. Začal tam písať, ponač ešte nedostal stanicu. Nové udalosti tu nastaly. Menkoš bol ten, čo bol aj prv. Na Lojzku celkom zabudnul a našiel si Johanku. Ešte smelší bol, ako prv. Toto dievča sa mu ešte lepšie zaľubilo, ako Lojzka, a preto každú chvíľu chodil do Sormáčoch. Tam ho zo začiatku vďačne prijali, keď videli ale, jaký je, aj tam mu veru dvere otvorili. To nič nerobilo; on bol taký smelý že sa skoro zvalil s Johanky rodičmi. Otec ho už chcel aj s palicou vyprášiť, keď sa ho nemôhol ináč sprostif.

Sormáčova Johanka bola taká dedinská huska, ako Pinkovská Lojzka; ona mu pri všetkom verila. Keď sa nemohla s ním doma zeisť, k svojej priateľkine sa zošli a tam sa láskali. Už bolo toho až mnoho. Otec, matka jej vyhrážali, ona ale neodstúpila; toho presvedčenia bola, že toto je jej jediný, ktorý ju isto vezme.

Keď rodičia už nemohli prekaziť túto vec, tak nechali všetko. Menkoš zas má dovolené k ním chodiť; len že tu sa strojili naň kapitálne. Už po predku sa pohovárali, a keď jeden raz v nedelu prišiel, vyšli von, a tak ich necháli obidvoch. O pár minút zas sa navrátili a potom sa začala výplata.

— Čo si vy myslíte — rieknuť otec nahnevaro — ku komu chodíte? Či moja dcéra je voľaká naničhodnica, keď ju tak zväzate!? Vy ste jeden naničhodný človek! Nezasiúžite nič inšie, len abyh vás von vyhodil! ... Pakujte sa mi z môjho domu!

dnoduchému obecnstvu, tak aj na poučenia a osvietenia v domácich a gazdovských okolnosti; okrem toho ozdoby náš kalendár veľa obrazov kresťanského veriaceho ducha.

Cena jeho je 40 kr.; a už teraz je k dostaniu, preto uctive prosíme našich ct. čitateľov, aby si nezaopatrili druhý kalendár od takých vydavateľov, ktorí neslúžia duch kresťanský, ale len gšeft.

Vrele odporúčame náš kalendár velebným pánom duchovným a ct. pánom učiteľom, a prosíme ich, aby ráčili náš kalendár, tojest „*Sv. Štefanský Kalendár*“ rozširovať.

Vyzvanie.

Od 1. októbra začalo sa nové predplatenie na „*Krestan*“-a. Predplatná cena je na celý rok 2 zl., na polroka 1 zl., na štvrtroka 60 kr.

Úctive prosíme našich ctených odberateľov, ktorí predplatnú cenu na minulý a tento rok ešte neposlali, ráčili by to čím skorej učiniť; žiaľbohu jest mnoho tisíc takých ľudí na Horniakoch, ktorí veľmi radi dajú si poslať „*Krestan*“-a, ale s predplatnou cenou z roka na rok dlžní zostanú; týchto musíme v budúcnosti menovite v našom časopise vyzvať, aby svojej povinnosti zadosťučinili.

Redakcia a Vydavateľstvo „*Krestana*.“

Svätý Otec, pápež Leo XIII. minulý týždeň mnoho putovníkov prijal vo verejnej audiencii: bolo ich aspoň päť tisíc, robotníci a remeselníci z Francúzska, ktorí z Lurdu prišli do Rima verejne dokázať, čo P. Marii v Lurde sľúbili. Svätý otec reč držal pri tejto príležitosti, a odporúčal im, aby duch kresťanský neodpustili sami a aj druhých v ňom potvrdili. Zastupiteľ Krista Pána potom s každým putovníkom sa rozhovoril a požehnal ich všetkých, tak aj ich familiu.

Katolícky autonomický kongress skrze svojho predsedu, kardinála-primasa K. Vaszaryho hodl. telegramm poslať pápežovi a kráľovi, ktorí veľmi vrele odpovedali. Svätý Otec požehnal prácu katolíckeho kongressu.

Tie nové matriky. Podžupan beregskej stolici vo svojej správe na ministra vyzdvihol i to, že v

matrikách všeobecne nachodí sa mnoho chýb, preto sa spytuje ministra, či by nebolo treba tie chyby úradne popraviť, okrem toho podžupan radil by, aby každá stolica mala svojho osobitného matrikárskeho dôzoru, ktorý by základne preskumavosť nové matriky. Čže povie k tomu minister Perczel, ktorý sa chválil so svojimi matrikármi, a ktorý povedal a verejne sľúbil, že nový poriadok bude lacný?

Pozor na dietky! V Petizmáni, v dome hospodára Topčina varili lekvar. Pri kotle bol jeho trojročný synček. Keď matka odišla do izby, chlapček nachýlil sa do kotla, a keď sa ona navrátila, najšla ho s hlavou v kotle mätého.

Ovácia trenčanskému fõispánovi. Smutná žilinská komedia sa opakuje. Ako „*Hazánk*“ (č. 275.) píše, zaslužení pá i vyhlasujú, že považujú za svoj vzor Juliusa Szalavszkého, a že budú nasledovať jeho príklad. Nuž ale či tak, ako Žilinčani? K tomu aj „*Hazánk*“ chce zariadiť malú demonštráciu za Szalavszkého a uverejňuje na jeho slávu utvorenú duchovnú pamiatku nasledujúce parte v slovenskom originále:

Niže menované vdovice a siroty, zarmútenými srdcami dávame na vedomie, že roku 1887 pri voľbe ablegáta menom

Latkóczy Imre,

keď bol nitrianskym vicišpanom

Szalavszky Gyula,

našich mužov a otcov v obci Zbehy žandári preto zamordovali, lebo tí boli ľavičiari! Kto teda na stránku takých pánov vousovať chce, ten nech si aj naše slzy, chudobu a žiaľ vezme na svedomie! My ale myslíme, že to žiaden statočný človek neurobí, aby na takých . . . votisoval! Vdovica po Antonovi Čapekovi. Vdovica po Jozefovi Hlavatom a dve siroty. Vdovica po Ferovi Škoricovi a dve siroty. Vdovica po Vendelínovi Škoricovi a dve siroty.

Potom píše „*Hazánk*“: „Roku 1887 do Zbehov, ktorá obec bola opozičná, podžupan Julius Szalavszky poslal celú kompániu žandárov na podporovanie Latkóczyho veci. Niekoľko vládných ľudí, s rychtárom a notárom na čele, na obecnom dome dúchalo kameň, opozičialisti pri tichosti zabávali sa v krčme. Zrazu prišli medzi týchto žandári a vyhnali ich z krčmy. Na ceste domov zastali niekoľkí pred obecným domom a robili výčitky rychtárovi a notárovi: „Vám svobodno devernovať za naše spoločné peniaze a my nesmieme zabaviť sa za vlastné peniaze?“ Žandári vyrútili sa z obecného domu, vtrhli medzi ľud, ktorý nič neurobil žandárom, iba jeden (udajne) mal chytiť žandárovu zbraň. Na to žandári vystrelili: jedenásť mužov a otcov rodín odpadlo mrtvých a viacerí boli ťažko ranení. Čo zavinili a prečo museli prísť o život? Preto. lebo chceli mať

za kraji.ského vyslanca počestného, charakterného človeka v osobe dr. Augusta Lubricha, peštbudínskeho universitného profesora, a nie Imricha Latkóczyho. Že víťazní žandári neprišli tam o svoje zuby, možno ďakovať iba triezvosti ľudu a zamiešaniam sa pokojamilovných ľudí, ktorí zamedzili prelievanie krve. Dost bolo krve jedenástich ľudí na duši Szalavszkého. Čo sa stalo za to Szalavszkému? Nič.*

Prednáška v žiliskom katolíckom kruhu.

Dňa 21. novembra (v nedeľu) o 5. hodine večer v miestnosti kat. kruhu katechéta Jozef Gáli prednášku bude držať o kat. autonómii, ku ktorej s úctu povolávajú sa ctený údovia, jako i ctené katolícke obe- censtvo.

Isto predpovedala budúcnosť. Vdova Anna Sikula žila v obci Gyála v temeškei stolici úplne z veštenia a prorokovania. Keď sa daktorej žene nejaké nešťastie prihodilo, hneď ku nej bežala, ona jej potom z karát, z dlane, a zo všeliakých druhých veš- tiarských sprostostí budúcnosť predpovedala. Bola pyšná na to, že jej veštenie ľud za neomýlné prav- divé držal. Vlany v júli ju tiež žena jedného gazdu Františa Riegera vyhladala, aby jej jeden zvláštny sen vysvetlila. Múdra proročka jej ujistila, že tohto roku v jaseňi zhorí dom Riegerov. A proroctvo sa i splnilo. Po tieto dni, keď boli Riegerovci na jarmoku, oheň v dome vybuchla a jejich malé dieťa, ktoré vnútri spalo, medzi plameňmi zahynulo. Celá táto vec bola vrchnosťi podozrivou a skrze určenie príčiny ohňa nariadili vyšetrovanie, ktorého výsledok bol prekva- pujúci: dom podpálila Anna Sikula, aby dokázala, že jej proroctvo sa splniť musí. Teraz pre priečin pod- palačstva a vraždenia bude súd nad ňou súdiť. Nech si teraz predpovie, až ju neodsúdia, keď druhým tak múdro prorokovať znala.

Košerné vínobranie. Istý Hermann Rosenfeld vyvolený z Izraelu po tieto dni z Miškovca do Hustu písal na židovský rabinát, že by mu ztadiaľ 7 mla- dých ľudí poslali, s ktorými on chce do Talianska ísť na košerné obieračky hrozna. Každému slúbil po 50 zl. a okrem toho i cestovné utraty, avšak popredu na závdavok prosil od každého 3 zl. Mladým ľuďom sa to ľúbilo, teda poslali mu popredu po 3 zl. a oni šli 14. t. m. do Miškovca, aby s Rosenfeldom do Ta- lianska odcestovať mohli. Príndac do Miškovca tam darmo hľadali Rosenfelda a s ným i svoje 3 zl.: zmiz- núl bez stopy. Tak hľa týmto 7 sprostákom víno drahé padlo a budú doista za dlhší čas spomínať košerné trpké hrozna.

Narukovanie židovských rekrútov. Práve na 6. októbra padol jeden veľký sviatok židov, na ktorý mali židovskí rekrúti narukovať. Teraz sa vy- svetlilo, že minister vojenských záležitostí tento termín na 7. októbra preložil. Nám je to celkom k neuvere- niu, ponač už nijako predpokládať nemožno, že by patričné vojenské kruhy na židovské komando svoje termíny ustanovili.

Súd Boží. Teodora Miletiča, bohatého sedliaka zo Srbskej Ochaby po tieto dni našli v krve zaliateho na jeho dvore. Cez chrbet mal na 25—30 cm. hlboko silný nôž zapichlý. Susedi následkom vyšetrovania tvrdia, že spomenutý v opilom stave s nožom v ruke chcel svoju ženu prekláť. Jako za ňou bežal, potknul sa a spadnul prsami na koniec noža a tak sa prekláť. Tak isto tvrdí i jeho žena. Ľud v tom vidí súd Boží.

Drobné chyry. Zima počína sa už seriózne hlásiť k svojmu právu; v hlavnom meste je už 7—8 stupňov zimy, no k poludniu studené povetrie niečo vždy upustí zo svojej chladnosti. Z vidieku dochá- dzajú zprávy, že na mnohých stranách bolo už aj 8—10 stupňov pod nullou. — *Horári nesmú poľovať.* Mini- ster Daranyi vydal nariadenie, ktoré raz navždy zaka- zuje horárom poľovať. Zákaz odôvodňuje tým, že páni horári viac dbali o poľovačku, ako o svoje úradné práce. Nesmú byť ani členami poľovných spoločností, ani nesmú brať poľovačku do prenájmu. — *Trinást- ročná a už sa chcela zmárniť.* V Pešti Julia Greige- rova, 13-ročoa žiačka, vypila otravu, lebo ju otec po- trestal. Nešťastné dečko umiera v Rochusovej nemoc- nici. — *Socha kráľa Matiaša.* V Koložvári postavil sa majúcu sochu kráľa Matiaša, ktorú zhotovil umelec Ján Fadrusz, teraz lejú do bronzu. Socha predstavuje kráľa ako po šťastnej bitke v úplnom obrnení a s ob- naženou hlavou sedí na koni a položiac svoj výťažný meč na kolená hľadí na okolie pod ním sa rozpre- stierajúce. — *Žiadna zriedkavosť.* Vo Vacove zhorel veľikánsky stoh slamy, majetok Jozefa (Isáka) Neu- manna. Škoda je značná, to jest Neumann dal si slamu vysoko poistiť, lebo uňho je to už taká móda, že mu slama každý rok zblkne. Toto je už od piatich rokov piaty požiar. — *Smrť na hodoch.* V Sátisápe (pri Ostrihome) boli hody. Mládenčí celej dediny zaba- vovali sa v krčme. Víno, pálené tieklo. Zrazu do krčmy prišli dvaja ozbrojení žandári; prítomnosť ne- obľúbených žandárov tak rozgnevala mládenčov, že sa nanich oborili, z čoho povstala všeobecná bitka. Jedon žandár v sebaobrane strelil. Jedon mládenec padol hneď mŕtvý a štyroch viac-menej ranilo. Vrch- nosť zaviedla prísne vyšetrovanie. — *Miškovec svo- bodným kráľ. mestom.* Po tieto dni bola u ministra- predsedu deputácia mesta Miškovca a predložila mu memorandum, v ktorom prosí, aby Miškovec, dosiaľ mesto so sriadeným magistrátom, povýšený bol na svobodné kráľovské mesto. Ministerpredseda slúbil vy- bavíť prosbu potom, keď predloží sa snemu nový ná- vrh zákona o sriadení miest. — *Pomsta socialistov a židov.* V Krakove spikli sa socialisti a žid a proti re- daktorovi „Glosu Národa“, p. K. Ehrenbergovi, pre- padli ho zákernickým spôsobom a potom už hromada socialistických a židovských „rytierov“ ubila prepa- dnutého. Policia polapala chabých lotrov a odovzdala súdu. — *Medvedom roztrhaný hájnik.* V minulú stredu počas polovky stalo sa v súlavskom lese (v gemer- skej) veľké nešťastie. Honci vyhnať z úkrytu jedného ozrutného medveďa, na ktorého gróf Pappenheim stre- lil, ale bez toho, že by ho bol smrteľne ranil. Medveď po výstrele strašne zarevával a rútil sa na grófa; prv než ale by ho bol dosiahol, prišiel mu do cesty jedon panský hájnik z obce Alsó-Sajú a hneď obľapil i ne- šťastného hájnika svojimi veľkými dlapami strašne do- kaličil nešťastného hájnika, ktorého v pravom smysle slova roztrhal a potom rán krvácajuc ztratil sa v hore. — *Najnovší vyrádez Edisona.* Edison zostavil taký stroj, ktorý rozdrúžga kvarc a podjedhým pomocou magnetizmu vybere z neho kovy, a za deň vybere z kvarcu 5000 tonn (50.000) kovu. — *Požiar v divadle.* V Antverpene počas divadelnej prednášky vypukol požiar. Nastala veľká panika: mnohí diváci sú popá- lení, speváčka Laureani shorela

DOPISY.

Z Vel. Topolčan

Niektorý čitateľa „Krešana-a“ už aj zabudzali na jeden dopis z nášho mestečka, v ktorom som slúbil niečo napísať o stavajúcej sa modlitebne (synagoge) židovskej; ja som ale nezabudnul, ano každý raz, keď si len tie moje staré okuliare nasadím a von oblokom sa pozrem na to riasťavé stavisko až mňa tak sotí čosi od jedu a tedy mi moj učeň obyčajne povie: Ale p. majsterko, čo im tie žilky na slichoch tak skáču, keď sa pozrú na tú židovskú stodolu? Baž tedy budeš rozumieť synu moj, keď budeš aj ti mestčanom takého židovského mesta jako je naše, odpoviem vážne.

Ale pred týždňom mi vykrikoval pod oblokom jedon šelma učnisko: Jožko! pozri už sa zvečeriava, už sa tý židia pracú do svojho kurina. Bolo to posmievanie sa pánom židom, ktorý len v takej biednej diere vybavujú svoje talmudovské pobožnosti, a preto od dávna sa strojili verejnú modlitebnu vystavať. Čo chceli to aj previedli, veď viete, že židovi nenie nič inšie v tomto skazenom svete len obsiahnutie neba, lebo inšie sa dá všetko za peniaze kúpiť. Tak aj v tomto páde stavania židov naskladali peňazí a kúpili dva susednie domy na kraji troch ulíc a započali vymerávať miesto pre budúcu modlitebnu, nijako im to ale do hlavy neišlo, že by žid mal byť tak spravodlivý, jako iný človek, veď talmud hovorí, že kresťana môžeš oklamať, však to nenie tvoj bližný. A veru nás aj oklamať a to s dovolením našich predstavených, z jednej ulice si pri vymeraní pridali aspoň 45 štvorcových metrov, aj dva razi tam boli mestský úradníci predsa sa to stalo, čo si židia zažiadali! Darma sa ohlásili niektorý občania, že s tým sa pošpatí ulica darma hovorili vzlášte dvaja z výboru prinášajúc dôkazy zretelné proti povoleniu tej čiastky ulice. Jednoho skoro najväznejšieho občana dom táto stavba celkom pošpatí, lebo o 3 metre bude za synagogou. Druhý J. s tým chcel dokázať, že mesto nemôže nikomu ani predať, ani darovať zo svojej zemi, lebo keď on staval dom nie na prostred mesta, ale dost vo, n a potreboval len ale 3 štvorcové metre zemi a chcel to aj preplatiť mestu, hovorilo sa mu to sa nemôže, to je mestské, to sa nesmie. Počestným obyvateľom kresťanom katolíkom sa nesmie, ani dať, ani predať, židom sa ale môže dovoliť, aby si pristavili kus ulice, spatrili poriadok, tienili domy kresťanov katolíkov. Zlé jaziky to vželijako vysvetľujú! Ešte jedon dôkaz chcem priviesť toho, že už nie my, ale tuším, židia sú páni v našom mestečku. 30 ho okt. večier sme slávilí sedemdesiatročnú pamiatku narodenia p. baróna Augusta Štummer tovarnick, zemepána, majiteľa cukrovej dielne patróna 5 kostolov katolíckych, dobrodinca nášho mestečka a celého vidieku veď, on dať vystaviť ten ústav pre nezdravých v ktorom stále okoľo sto nezdravých opatujú utlé ruki 9 milosrdných sestier. Mestečko sme mali osvetlene a ozdobene na všetok možný spôsob, a keď na naše pozvanie p. baron prišol sa pozret na naše mestečko pred mestským domom ho privítal p. rychtár s'abo po maďarsky, ktorú reč, jako známe, p. brón ani nerozumie, a druhý rečník, ktorý ho pozdravil, a chválil, (lebo im dal 60000 tehieľ na synagógu) bol žid.

Na druhý deň 31. okt. prijímal p. barón mnoho posolství. Na samí pred išlo kňazstvo patronátske, potom išlo posolstvo v mene stolice Nitrianskej a potom? — Pravda si mislíte, kto iný, než posolstvo mestské z V. Topolčan. Inde by to tak bolo, u nás ale sú prvší židia, než mesto a tak sa stalo, že posolsta mesta a katolíckej školi, museli až po židoch svoje blahoželanie s poďakovanie predniesť. Tolkej hanby a potupy sa nám už dávno nestalo, pravda lutnjete to mestečko, ktoré ešte nedávno (pred 3 rokmi) vydržovalo ľudové shromáždenie.

Vidiac tak utlačených občanov, iste si pomyslíte, o jako to tam môže vyzerat z ohľadu mravov a kresťanských katolíckych skutkov. Zarmútilo nás to, že jedon náš spoluobčan, syn niekedy počestných rodičov K. . . katolíckych sa dal obesit matrikárovi, na čiernu tabulu s jednou židovkou, z druhej strany ale sme mali radosť, keď sme videli, že jedon ne katolík ménom Fakula J. sa odriekol svojich bludov. Mali sme ešte aj ináksie nás k nábožnému životu povzbudzujúce slavnosti, tak 24-ho okt. sme mali požehnanie ruženskej čiernej zástavi a 7-ho sme mali poklonu Prevelebnej Oitárnej Sviatosti.

Jak všade tak aj u nás sa premitá radosť a žalosť, ale viac sa nám uchádzá zo žalosti, lebo sme ešte nedozreli k tomu, aby sme sa pred P. Bohom poníšili, a pred svetom smelo všade vyznali, že nám tu prináleší pánsťvo, a nie tým skade noha, skade ruka židom.

Chomutár.

—
Od Červeného Kameňa (prešporská st.)

V blízkosti starodávneho malo-karpátskeho hradu Červeného Kameňa, ktorý je dedičným majetkom grófov Štefana a st. Jána Pálffyho stojí dedina Vyštuk. Táto skromná obec nie pri železničnej stanici, nie pri veľkom meste, ale na boku v samote leží, bez hluku a lomotu pracujúc, jako usilovná včelka — na časnom i večnom blahobyte svojom. Mnoho teda nevie svet o živote Vystučanov, bo ich heslom je: „usilovne pracuj a nevyvípaj sa!“ Násleovne všetky ich chvály hodné pohyby už v záujme ich obecného života už v záujme „ľudovej strany“ neprišli ešte v známose šírejšej verejoosti. Ponevác ale tam nasledovania hodné skutky jedny-druhé stíhajú, chopil som sa pera ja cudzinec a podám krátky nástiú driečnych skutkov Vystučanov.

Zástava ľudovej strany dávno už veje vo Vyštuku. Pri laňajších voľbách ľud vyštucký mocne sa držal stejže zástave ľudovej, a — odrátajúc niekoľko tých jedáčov liberálneho chleba a synov izraelských, — všetci neohrozene hlasovali na ľudového kandidáta. A aby sa zásady ľud. str. medzi nimi udržaly; aby sa kresťanské presvedčenie pestovalo, utvorili si kat. kruh, ktorý si t. r. 2. septembra pri prítomnosti mnohých susedných hnsfov slavnostne otvorili. Za toto blahodárne účinkovanie má ľud. str. čo ďakovať jednej strany horlivému vyštuckému p. farárovi, Jánovi Markovich, a s druhej strany driečnym občanom. Svojou horlivosťou pochválne známy p. farár účinkuje vo Vyštuku len asi 10 rokov, a už prekonal mnohé a dôležité veci. Tak previedol spoluúčinkovaniu k nemu prítulných fárnikov obnovenie fárskeho chrámu, dal postaviť kaplnku sv. Anny atď. čo všetko len ku pochvale obce Vyštuk a ku povzbudeniu okolitých obcí slúži. Či to nie radosť pastiera a veriach občanov do čistého pekného kostola chodiť a ešte i kaplnku mať?

Avšak v poslednom čase pokalila sa táto čistá radosť. Kostolný organ totiž, ktorý cez jedno storočie konal službu v chráme Božom, pokazil sa celkom toho roku. Pán farár mnoho dumal, mnoho sa sužoval myšlienkou, ako dať nový organ spraviť. O obetovavosti svojich farníkov je síce presvedčený, ale ako dobrý duchov. pastier nemohol sa odhodlať ustanovenie tohto nákladného diela im už i tak mnohými výdavkami ubiedeným natisnúť. V tomto jeho sužovaní sa, však pomohol mu zámožný občan Ján Radakovič. „*Velebný pane! čokoľvek bude stáť nový organ, ja ho sám postavím sám!*“ — takto oslovil raz pána farára. Môžeme si myslieť, ako to radostne prekvapilo p. farára, súc o zámožnosti i uprimnosti občana toho jednak presvedčený. — Kňaz a veriaci jeho vo Vyštuku svorne kráčajú. A to je potom príkladný kresťanský život.

Statočný Radakovič splnil svoj sľub a 1700 zl. slovom jeden tisíc sedemsto zlatých i dôvoznú útratu obetoval na postavenie nového organa, ktorýžto za udanú cenu zhotovil vet. p. Vincent Možný, organár v Prešporke. Horlivý p. farár, aby túto mimoriadnu obetovavosť svojho farníka čím viac vyznačil, dal nový ten organ dňa 6. novembra odborne preskúmať, povolajúc k tomu nasledujúcich znalcov: vp. P. Feliciána umelca organa z Prešporka, — p. organistov: Baránka z Pezinku, Lúza zo Sv. Jura a Follera z Pudmeriez.

Skúmatelia jednoducho vynikli svoj úsudok, že je organ celkom správne zhotovené majstrovské dielo. Potom nasledovalo slávnostné posvätenie nového organa so strany dp. Ludvíka Marschala, dekana okresu pezinského, a pri nasledujúcej slávnej Omši po prvý raz zazvneli ľúbe zvuky tohto kráľa všetkých hudbných strojov. A keď po vyštuckom dobrú akustiku majúcom chráme zvučne rozliehaly sa hlasy organa a zbožného spevu, vtedy jakoby ozvenou pri posviacke odriekaného 150. žalmu: „Chváľte Pána vo svätých jeho . . .“ zachvely sa struny srdc pri tomných, a slzy v očiach prisviďčaly: „áno chváľte ho chceme pri zvukoch organa hodne a neustále!“

Keď povážime nielen vysokosť obetovanej summy, ale aj — a to tým viac — že organ je v chráme jeden z najpotrebnejších predmetov, ktorý sv. Cirkev v kostole mať rozhodne predpisuje, vtedy pochopíme jak vysokocennú obeť priniesol Ján Radakovič pre chrám svojej obce, a je to celkom prirodzené, že meno jeho a jeho manželky tam na čele nového organa naznačené stojí na pamiatku pre budúce časy. A občania vyštuckí, nech si vysoko vážia darcov týchto, už len z tej príčiny, že vám rodina Jána Radakoviča nie jednu zlatovečku vo vašku zachránila.

Vy, ale šlachetní darcovia, Ján Radakovič a manželka jeho Agneša! pamätajte, že chýrečný J. Š. Bach, umelec organa, kedykoľvek si ku organu prisadnul, vždy povedal tieto slová: „Toto je hlas Boží!“ — Vy teda postavili ste v chráme osady vašej stroj, ktorý je „hlas Boží.“ Takú cenu má vaša obeť pred Bohom, že keďby ste pre vašu chorobu, alebo snáď už i starobu do chrámu božieho ísť nemohli, volebné zvuky s vami postaveného organa budú náhradou za pobožnosť vašu. Ešte aj v hrobe vašom budete sladký mať odpočinok, keď pri obeť Omše svätej za duše vaše zbožne — trúchlivým hlasom bude tento pekný organ doprevádzať skrušenosťiplné slová: „Odpočinutie večné, daj im Pane!“

Konečne blahoželám i vp. farárovi, že má tak hodných farníkov. Nech ich teda má vždy takých

sebe oddaných, obetovavých. On jakžto hudby milovný muž má zajiste veľmi veľkú radosť z nového organa. Je nádej, že jak horlivejšie bude včul pri ľúbých zvukoch nového organa sv. Obet konať, tak svojimi modlitbami často bude na štedrých darcov a všetkých svojich farníkov pamätať. Nechže teda žijú statní Vyštuckania!

X.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme cténých spolupracovateľov a dopisovateľov „*Kreštan*“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Josef Stelik v Berne, v Švajciarsku; Dostali sme; ďakujeme, stojí to 60 kr. — Chomutár: Pán Boh nám pomôže. — Ludák: Nebojte sa, ten nový časopis je aj teraz viac luteránskeho ducha, my sme ale skutočne veriaci katolíci; preto zaiste úfame, že naši priatelia nedajú sa obľúdiť a proti nášmu časopisu obrátia. Estote prudentes! — G.: Dopis z Illavy v predošlom čísle „ab teste xassico et authentico“ to lepšie napísal; či ste s tým spokojní? — Dlhomír: Ďakujeme a prosíme na sviatky. — Hrabusicie: Zvdakom takí traja ako Čakay, Vy a Žilinský a prvý stupeň je nám zaistý. — Ján učiteľ: Dostali sme; až môžete potrebovať, aj dva exempláre Vám zdarma pošleme. — Kráľovka vo zvolenskej: Dostali sme. — Koková: V budúcom čísle to napravíme. — Ján Žilinský: Dostali ste list? My sme Váš dostali; srdečne ďakujeme; jeden za druhým. — Rajec: Dozaista — Trnavan: Odpíšte to celkom, ináč to nerozumie nikto. — Prešporek: V budúcom čísle.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je nevážanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej, direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osob, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomysle.

Knižná polica.

V životopise sv. Terezie čítame medzi iným toto: V dvanástom roku zomrela sv. Terezii matka, čo bolo pre ňu ťažkou ranou: dosavád rástla ako kyticke pre Boha. Po smrti matky však upadla do nebezpečenstva, lebo čítala zlé knihy a spisy: z počiatku len zo zvedavosti, neskôr však s radosťou čítala a následkom toho opanovala ju márnivá myseľ a čítala knihy bez dovolania otcovho celé noci a dala sa do spisovania všetkých knih. O ne dlho začala sa nádhernejšie šatíť — ako to v dnešnom svete robia naše ženy, a vydávala na darobné veci veľa peňazí. Čím viac oddala sa svetu, tým viac bola chladnejšia v modlitbách a k dobrému žijúc len svetu. Zlými knihami a spismi svedená, oddávala sa zlým náklonnostiam a žiadostiam, hľadala zábavy a oddala sa úplne svetu.

Ale Boh nedal jej zahyúť v márnosťach svetských, ale dal vnuknutie bohabojnému otcovi, aby dal zablúdenú dcéru na dobrú výchovu do kláštora. V kláštore poznala, že kde ju zaviedlo čítanie bezbožných kníh a spisov a zaumienila si, že bude chrániť a napomínať rodičov kresťanských, aby dávali pozor, čo jej deti čítajú a varovala každého pred zlými knihami a spisami.

I my z našej strany varujeme svojich krajanov, aby nečítali darobnice, e ktorých žiadneho osohu ani pre zemský, ani pre večný svet žiadneho uzitku nemajú. Zlá kniha alebo noviny sú hubiteľom celej rodiny, ba i celého národa. Zlá kniha alebo noviny sú mocným nástrojom diabla, ktorými hľadali vieru, mravy a náboženstvo nie len tupiť, ale i úplne vyvrátiť. Veru, keby náboženstvo nebolo dielom Božím, dávno by ho byly zlé knihy a noviny vyhubili.

Duch terajšieho sveta, hlavne ale tlač protináboženská za cieľ si vytkla; vyhubiť vieru, dobré mravy. Preto usilujú sa vo knihách poučovať ľudí o samých márnosťach, z ktorých čitateľ žiadny osoh nemá, ba rovno sa kazí.

Druhí zas tupia vieru a na posinech ju uvádzajú, aby tým ľahšie priviedli čitateľov svojich o vieru. Sú knihy a noviny, ktoré tupia a hanobia sluhov Božích, viere oddaných menujú sprostými a pritom sami nevedia ich viac, než brechať a nadávať na kňazov. Koľko je takých, čo darebnými spisami a novinami boli zavedení do nevery a nemravnosti. Le koľko zlého narobily zlé knihy a noviny, vidíme to v terajšom svete. Človek rád číta to, čo jeho telu lichotí, poučné a zábavné knihy mu smrdia, ako stré sadlo.

Kto cheš ostať verným synom svojej viere, nečítaj knihy a časopisy, ktoré tvoje sv. náboženstvo znevažujú a tupia. Nedovoľ vo svojom dome udomácnily. Zvlášť varuj svoje dievky, aby nedostato sa im do rúk niečo podobného.

Dobré a poučné knihy sú požehnaním, zlé a proti náboženstvu brojáce sú zkazou rodiny, ba i celého národa. „Posol“.

Čítania a Evanjelia na všetky nedele a sviatky i mnohé príležitostné slavnosti celého roku cirkevného, z Vulgaty a podľa Missalu rímskeho preložil a pridavkom rozličných modlitieb, ktoré kňaz pri kázni a pri iných príležitostiach dľa potreby s veriacim ľudom koná, opatril *Andrej Truchlý*, kňaz bisk. b. bystr. Nakladom Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. S odobrením najdôst. Ordinariatu ostríhomského. Cena neviaz. výtisku 1 zl. 20 kr., viaz. v plátne s červeným rezom 1 zl. 80 kr., v koži s červeným rezom 2 zl. 10 kr. a v koži so zlatorezom 2 zl. 30 kr. v chagrine s červeným rezom 2 zl. 30 kr. v chagrine zo zlatorezom 2 zl. 60 kr. Je táto kniha dôstojná vo veľkej 8° 368 strán obsahujúca, je veľkými literami tlačena aby i v tmavých kostoloch sa dalo z nej dobre čítať. Knihu túto by si mal každý kostol, kde sa slovenské služby Božie odávajú, zadovážiť, lebo je to kniha, odporúčania hodná.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 12.50—12.80 zl. Raž 8.40—8.65 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.50 zl. do pálenic 5.80—5.80 zl. na várku 6.50—8.00. Oves 6.20—6.45. Kukurica: 4.80—5.10. Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.
2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.00—00.00. Koprné semeno: 06.50—00.00.
3. Strova: Veľká biela fyzula 7.50—8.00; tmavá 6.50—0.00 okruhlá: 8.00—9.00, tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 26.00.30.00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—20.00 zl.
4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželeň: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.
5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 1.20—2.30. Slama. Na pe stielanie: 1.20—1.40. Žup 17.0—1.80
6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní sadník 6.00—6.50 zl.
7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny Vyborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojný kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.
8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 44—45. Loj. Meslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Zasláno do Skalice (Szakolca)

Za príčinu mého presídlení zo Skalice, nebylo mi možno se všemi mojimi přátely příznivci a známí, osobne se rozloučiti, vzdávám, za veškerou mne darovanou přízen, a doveru, které se mi po ten krátky pobyt ve Skalici od stránky veleb. duchovenstva, a ct. pp. zákazníkú dostalo, moje nejsrdečnejší dýky, s prosbou, by i na dále svojí přízen mne zachovali.

Volám s hlouby srdce mé úprimne
z Bohem

Albin Janda

kostelní mařar pomáčač a štafir
v Třebíči.

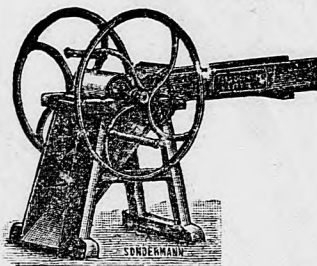
Lunge u. Hals

Kräuter-Thee, Russ. Knöterich (*Polygonum avic.*) ist ein vorzügliches Hausmittel bei allen Erkrankungen der Luftwege. Dieses durch seine wirksamen Eigenschaften bekannte Kraut gedeiht in einzelnen Districten Russlands, wo es eine Höhe bis zu 1 Meter erreicht, nicht zu verwechseln mit dem in Deutschland wachsenden Knöterich. Wer daher an *Phthisis, Luftröhren- (Bronchial-)Katarrh, Lungenspitzen-Affektionen, Kehlkopfleiden, Asthma, Athemnoth, Brustbeklemmung, Husten, Heiserkeit, Bluthusten* etc. etc. leidet, namentlich aber derjenige, welcher den Keim zur *Lungenschwindsucht* in sich vermutet, verlange u. bereite sich den Absud dieses Kräutertees, welcher echt in Packeten à 1 Gulden bei **Ernst Weidemann, Liebenburg a. Harz**, erhältlich ist. Brochure n mit ärztlichen Aeusserungen und Attesten gratis.

Generai-Debot für Ungarn in der Diana-Apotheke Budapest.

MICHAL TRESKOŇ

V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye),

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodárom žentúre, sečkovice, mláčky, rajtáre, triery, rozsievačky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovanie kukurice, pluhy a brány, amer. hrable, mašiny na lámání stromovej kóry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne píly, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianských spolkov a knížočky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížoček so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposielá ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačia ske výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

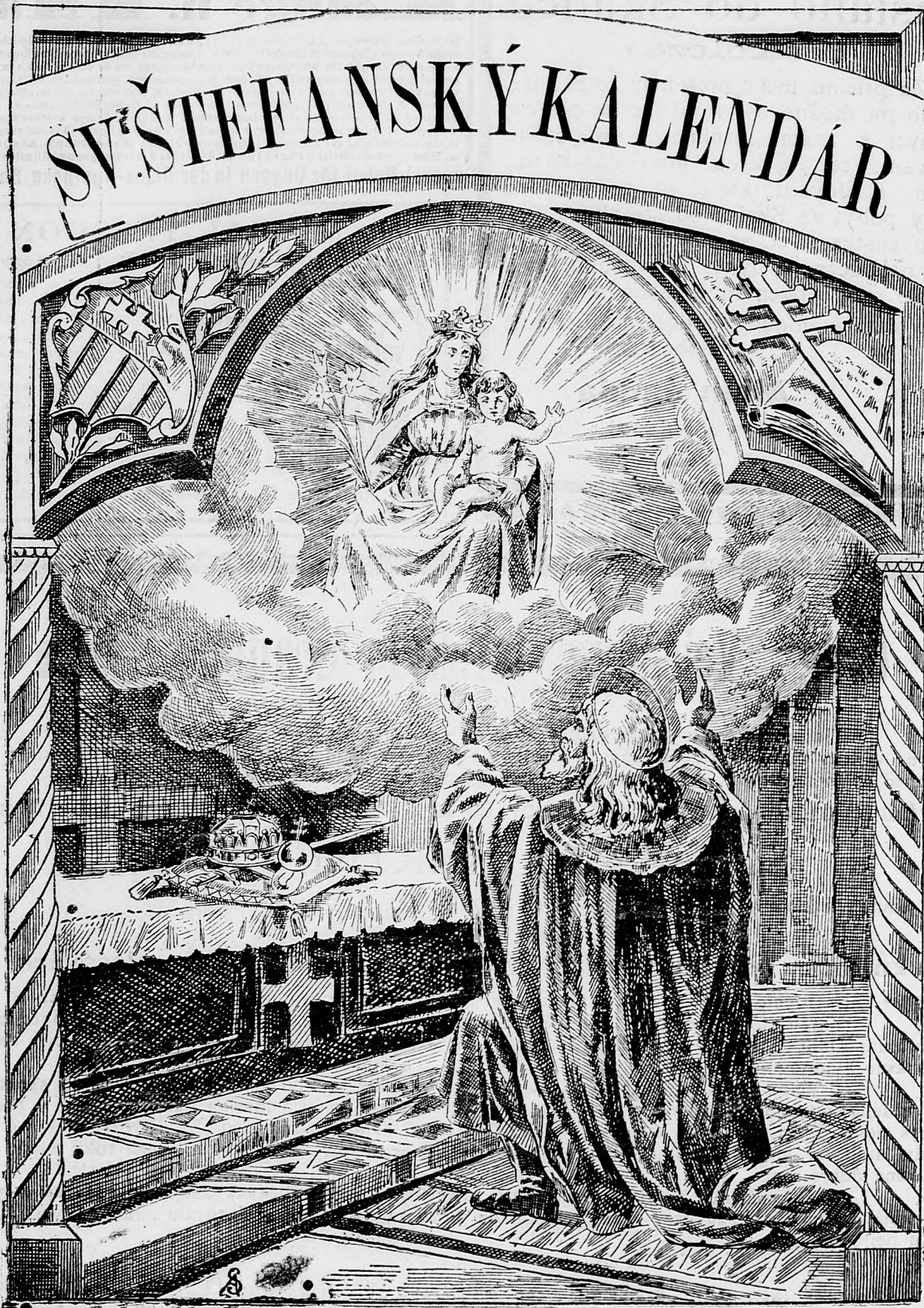
Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

1 kus 40 kr.

SV. ŠTEFANSKÝ KALENDÁR

10 kusov 3 zl. 50 kr.

50 kusov 15 zl.

K dostaniu u vydavateľstva „Kreštan“-a, v Budapešti, VIII. Práter-u. 44.